

LJUBLJANSKI ČASNIK.

№ 50.

V petek 20. Kimovca

1850.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer v torek in petek. Predplačuje se za celo leto pri založniku *Jožefu Blažniku* 6 gold., za pol leta 3 gold., za četrt leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odčaja še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti znaša 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje., za četrt leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, in ako se na pismo zapiše, da so naročniki denarji (Pränumerationsgelder) v njem, ni treba nič postojne plačati.

Vradne naznanila.

Dvorno žalovanje se bo po Nj. Veličastvu, kralju Ljudoviku Filipu, po n. v. zaukaza od pondeljka, 16. Kimovca 1850 skozi dvanajst dni s sledečimi premenami obhajalo.

Pervih šest dni, t. j. od 16. noter do 21. kimovca nosijo naj višje in višje gospe, potem gospe črne sviljaste oblačila, s črnim obglavjem in garniturami, potem s črnim kinčem.

Poslednjih šest dni, t. j. od 22. noter do 27. kimovca nosijo imenovane oblačila s obglavjem in garniturami iz špic ali blond in s pravim kinčem.

14. Kimovca 1850 je bil izdan in razposlan XX. del deželnega zakonika in vladnega lista za krajnske kronovine, ki zapopade:

Naznanjenje zapopada postav in ukazov v delih CVII—CXI občnega državnega zakonika in vladnega lista. — Razpis c. k. deželnega poglavarstva Krajnske kronovine od 18. vel. Travnja 1850. Začasno uravnava naloge iztroškov za zdravstvo v Krajnski kronovini. — Razglas c. k. krajnskiga poglavarstva od 16. vel. Serpana 1850. Razjasnjenje krivih misel zastran kontrole kupčijskiga blaga na prevoznju in v obertniških in prodajavnih hramih. — Razglas c. k. krajnskiga poglavarstva od 16. vel. Serpana 1850. Določanje konkurenčnega obkrajja za priskerbljenje iztroškov za vkvartirovanje 11. c. k. žandarmerijskiga regimenta, kateri županije zadenejo.

Danes 19. t. m. je XXI. del deželnega zakonika in vladnega lista izdan in razposlan bil, ki zapopade pod št. 406. Razpis c. k. krajnskiga poglavarstva, s katerim se razglasi ministerski ukaz od 10. t. m. zastran naprave imenikov porotnikov za c. k. glavno mesto Ljubljano za čas do konca Grudna 1851.

C. k. vredništvo deželnega zakonika in vladnega lista za krajnsko kronovino.

V Ljubljani 19. Kimovca 1850.

18. septembra 1850 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju CXXI del občnega državnega zakonika in vladnega lista, in sicer za zdaj v edino nemškem izdanju izdan in razposlan.

Zapopade pod

št. 347. Odločbo ministra kupčije od 31. julija 1850, zadevajoč pooblastenje avstrijskih brodov manjši sorte obiskovati barkostaje papežev na bregih Pada.

št. 348. Naredbo ministra uka in bogočastja od 3. septembra 1850, s katero se naznani z porazumljenjem ministra notrajnih zadev naredba dvorniga vrada od 27. julija 1826 št. 21173 (moravsko-sileska politiška nabira postav VIII. zvezek str. 188), po kateri se je judovskim babicam le pod gotovim omejenjem pomoč pri porodih kersanskih žen dopustila, za dvignjeno.

št. 349. Naredbo ministra pravosodja od 10. septembra 1850 glede ravnanja visjiga in

kassacionalniga sodništva, potem deželnih višjih sodništev v primerljih zaproseniga pregleda ali pritožbe zoper enake odločbe nižjih sodništev v državljskih pravnih zadevah.

št. 350. Odločbo ministra denarstva od 11. septembra 1850, s katero se predpisi na premoženje gledati pri odmerjenju penzionov in dodatkov za odgojenje za vdove in sirote državno-stanovskih, denarstvenih in mestnih vradnikov, potem častnikov in drugih vojaških oseb za dvignjene naznanijo.

št. 351. Naredbo ministra kmetijstva in gornštva od 13. septembra 1850, s katero se naprava gojzdniskiga vodstva za Avstrijsko pod Anizo z vradnim sedežem na Dunaju, potem preuredba c. k. solniške višje vradnije v Gmundnu v solniško in gojzdnisko vodstvo za Avstrijsko nad Anizo naznani.

S tem delam državnega zakonika bo tudi štir in štirdeseti dokladni del izdan in razposlan.

Zapopade naj ponižniši prednašanje ministra denarstva k odločbi ministra denarstva od 11. septembra 1850 pod št. 350 naznanjeni.

Dunaj 17. septembra 1850.

Od c. k. vredništva občnega državnega zakonika in vladnega lista.

Politiške naznanila.

Avstrijsko cesarstvo.

V Mirni 16. sept. — 10ber. — V četrtek je bila tukaj volitev župana, treh svetvavcov, 14 odbornikov in 10 namestnikov. Gospod Vesel, okrajni glavar, je bil osobito pričjoč. Pred volitvijo je on zbrane volivce po domače nagovoril, jim razloživši volitne postave. Njegovo priljudno vedenje in govor je vsim dopadel, samo nekaj se nam je čudno zdelo, de je soseskiniga predstojnika vedno in vedno „rihtarja ali pa purgermajstra“ imenoval.

Bilo je volivcov okolj 130 skupaj, ki so v nar lepšim redu in tako moško volili, kakor de bi bili v enacih opravljenih popolnoma izurjeni. Volitev je bila ob 5 popoldan že končana, in prav po naši misli so bili tudi te časti vredni možje izvoljeni. Župan je gosp. Jožef Šular, kmetvavec, svetvavci pa so: visoko čast. gosp. Franc Čuk, fajmošter, gosp. Matevž Kušar, ranocelnik in gosp. Jožef Koracin, kerčmar, vsi štirje iz Mirne.

Po volitvi so tudi svetvavci in župan se v cerkev k persegi podali. Ko je k tej pomenljivi slovesnosti klenkalo, je ljudstvo kupoma v cerkev derlo in gosp. fajmošter so po prisegi naslednje izustili:

Danes je za Mirno irneniten dan. Z novo vladijo so tudi nove postave dane, med novimi postavami je ena nar važniših ta, demorejo županije svobodne biti, ker svobodna županija je podlaga vsta vne vladije. — Danes bo soseska veljavnost, krepkost in novo življenje dobila, ko so se možje izvolili, v ktere ste polno zaupanje postavili, ki bodo prihodnjič soseskine zadeve vladali, po previdnosti potrebno pretresovali iz krepko vpeljali. Pro-

sta je bila volitev odbornikov, kateri so tudi prosto med saboj župana in svetvavce volili, ki bodo za prid cele Mirniške županije skerbili. In ravno to je pglavitni namen županije predstojnikov, kteriga morejo dans, ko v začetku važne dobe našiga vstavniga življenja, pa tudi prihodno pred očmi imeti in kteriga z božjo in z združeno močjo tudi gotovo dosegli bodo, če izrek sv. pisma vedno v spominu ohranijo: „Deržite se poklica, h kterimu ste poklicani“.

Ljubi moji možje! Pred živim Bogam, kteri je vsigaveden plačevavec dobriga in ojster kaznovavec hudiga, in kteri v sv. zakramentu v tem svetišu stanuje, kakor tudi vpričo blagorodniga, prespoštvaniga gosp. okrajniga poglavarja in vsih tukaj pričjočih župljanov smo danes s persego poterdili, de si z vso močjo prizadevali bomo, za blagor, mir in red mirniške županije skerbeti.

Ljubi moji! vsak začetek je težak, in če je še tako dober, ima veliko nasprotnikov, zato tudi naša služba za blagor županije skerbeti ne bo ravno lahka. Zvolili so nas predstojnike mirniške županije premožni pa tudi revni župljani; in ker vstava nobeniga razložka med državljsani ne dela, ga tudi mi med bogatimi in ubozimi delati ne smemo. — Vsi smo otroci eniga očeta, ki je v nebesih, vsi državljsani eniga vstavniga cesarja, torej smo tudi vsi pod eno in ravno tisto postavo. — Kakor dober oče za vso svojo družino skerbi, de sleherni pri njem pravico najde; tako tudi mi, ko izvoljeni očetje na sleherni ud nam izročene županije pazljivo oko imejmo, de se nikomur krivica ne godi. Ne bo se smelo pri razsodbah gledati na znance, prijatle, bogate in zlahtne itd., ampak po vesti pravico tistimu dati, kdor je bo vreden. — Podpirajmo dobro, hudo zavirajmo, ne ljudem, ampak Bogu zameriti se bojmo; izročeni postavi se deržimo, pa tudi skerbimo, de se od vsih župljanov spolnujejo. Če duh novih naredb prav razumimo in z zvestim dopolnovanjem svojih dolžnost svojo ljubezen do mile domovine in celiga našiga avstrijskiga cesarstva v djanju skazemo, bo mlada še le zdaj vsajena lipica županijske naredbe na krajnski zemlji se dobro vkoreninila, visoko zrasla in svoje veje široko razprosterla, de se bomo lahko pod njo radovaje senčili, pa tudi svetu pokazali, de smo Slovenci svobode vredni. — Nova doba se je začela, v kteri po strašnih pa srečno premaganih prekucijah se nove, važne naredbe snujejo in vterdujejo. De se je dozdej vaša bistroumnost že per marsikaki priloznosti pokazala, nemore nihče tajiti, al pri vsim tem je na deželi pomankanje tacih mož, kterim politiške izobraženosti manjka, ktera je k natanjnim prevedu, k pravim spoznanju okoljsin in k zveršenju potrebnih naredb neobhodno potrebna. Temu pomanjkanju tacih mož bo z časam le tako pomagano, de se mladost pridno v šolo pošilja, ktera je začetik ljudske izobraženosti, de se v podučenje ljudstva izdani časopisi, bukve in c. k. postave lahko bero, uméjo, družim razlagajo — in tako s časam izverstni žu-

panijski predstojniki izredijo. Ti pa Vsemogočni oče nebeški! novo izvoljenim predstojnikom naše županije dodeli goreče serce do vsiga dobriga, kar je v Tvojo čast, sv. cerkve rast pa tudi v prid naše županije potrebna, nam vsim pa daj ljubi mir, zlogo in ljubezen do vsih avstrijskih narodov, ohrani veliko veliko let k naši sreči in blagostanu našiga vstavniga, premiliga Cesarja Franca Jožefa I. Amen. Potem je bila zahvalna pesem in ljudstvo je zapustilo ginjeno prostore svetišča. —

Ljubljana. Ravno zdej se razpošilja po mestu imenik volivcov, ki imajo pravico, odbornike prihodnje Ljubljanske županije voliti. Volivcov iz 1. volitniga reda je 176, iz 2. reda 475, iz 3. pa 277. Dan volitve za 3. red (ki bo prvi volil) je 1. oktober; za 2. red 3. oktober, za 1. red 5. oktober. Osem dni pred volitvijo bo vsaki volivec dobil na dom povabilo k volitvi in listek, na kteriga bo tistih 10 mož zapisal, ktere on voli, na ta volitni listek, kteriga tudi zapečatiti zna, če hoče, ni treba volivcu svojiga imena zapisati, ampak on ga le izroči volitni komisii, ki ga — brez de bi ga odperla in pregledala, v naberavnico verže. Volitev je v veliki izbani (Saal) mestne hiše (Rathhaus). Čas volitni list v gori oznanjenih dnevih oddati je vselej od 8. do 12. ure dopoldne. Popoldne ob štirih naj pridejo volivci še enkrat, ker se zna primeriti, de izvoljeni ni predpisane čezpolovičnice glasov dobil in bo še enkrat treba voliti. Volitna komisija bo razun cesarskiga komisarja obstala za vsaki red iz predsednika, ki se voli iz sedanjiga mestniga odbora, in iz 4 mož iz verste volivcov. Za predsednika volitne komisije 1. reda je izvoljen g. Dr. Kavčič, za predsenika 2. reda gosp. Karl Holcer, za predsednika 3. reda pa Dr. Bleiweis. (Nov.)

Kar se nam pri tem imeniku skorej čudno zdi, je to, de so v njem profesorji in doktorji bogoslovstva popolnoma pozabljeni in izpušeni.

Ljubljana. — C. — Mnogo se pripoveduje, kako je nek zvit tat v torek 17. t. m. tukajniga zlatarja, gospoda Tamborina pokradel. Se na tanjko prepričati od resnice tega in bolj natanjke okoljšine zvediti, de jih zamoremo občinstvu verodostojno naznaniti, de se bo vedil vsak ravnati, ako bi kaj od ukradene reči slišal, stopimo v zlatarjevo stacuno, kjer smo zvedili: de je zvit tat že pred enim tednam popred k zlatarju prišel, kjer je pečatni perstan za petnajst goldinarjev in pol kupil in ga tudi plačal. V pondelik gre zopet memo, in ko vidi zunaj zlo lepo zlato zapestnico, praša koliko de bi veljala. Ko mu povedo, de 200 gold. v srebru, se mu sicer vendar predraga zdi, al dopade mu pa le močno in silno ga mika. Drugi dan, to je v torek spet pride in prinese v roki nekaj v culi zaviliga ter na stran položi. Zopet praša za imenovano zapestnico, si jo pusti pokazati in se dolgo zavolj cene poganja. Ko mu zlatar pravi, de mu jo da, ako mu v dvajseticah 175 gold. našteje, ker 18 cekinov vaga in zlato je št. 3., razun tega je pa tudi zlo lepiga dela, reče zvit tat, de naj mu dovoli de jo nese h gosp. P. vagati; v poroštvo da culo, v kteri pravi, de so dvajsetice. Ker pa zlatar vendar le ni praviga zaupanja do njega imel, reče svojimu fantu, de naj gre gledat, ako bo res h gosp. P. šel. Ravno to je tudi hlapcu ukazal, ki je kmalo nazaj prišel, in poterdil, de je tat res h gosp. P. šel. Fant pa je med tem pazil, kdaj de bo kupec od gosp. P. šel. Ko ga pa le noče nazaj biti, pošlje zlatar gosp. P. prašat, če ni tak in tak človek pri njem bil. Gosp. P. poterdi, de je bil, in de je dal zapestnico vagati, in de je potem spet svojo pot naprej šel. Fant pa, ki je med tem nanj čakal, ga ni vidil nazaj priti.

Potegnil jo je z denarji; v culi pa, kjer je djal, de ima dvajsetice, so našli same krajcarje. Bilo jih je mende za 15 gold. Tat je bil srednje velikosti, star je bil okrog 30 let, imel je černe berke in černo brado. Na njem se je vidilo, de ni bil taciga stanu in tako premožen, de bi bile zanj tako drage zapestnice.

Štajarska. V Gradcu je bil dr. Ulm z veliko večino glasov za mestniga župana zvoljen.

Austrijska. Tožbe, ki so pretekle dni zoper vodstvo narodne banke na Dunaju, posebno v časopisu Lloyd vstale, so bile takiga zapopadka, de se je vodstvo primorano vidilo, se na ministerstvo zavolj tega obrniti.

Visoko ministersko svetovavstvo je zavolj tega naznanilo: de je ravnanje vodstva narodne banke v pravih banke, kakor tudi v težavnih razmerah preteklih let popolnoma vteljeno.

Bankno vodstvo to spoznanje vestniga ravnanja naznani, de s tem obrekovavske napade odverne in razodene, de je vedno s porazumljenjem ministra denarstva ravnalo.

* Te dni bo, kakor se pripoveduje, gledišna postava izdana.

Serbska. Na predlog Schneebergerja, politiskiga referenta petrovarazdinskiga polka se je posvetovalo, kako se ima zadevajoči paragraf vstave za granico razumeti, po kterem je deželni jeziku pri sednijah in politiskih opravih popolna veljava zagotovljena. Vsi referenti so svoje mnenje pismeno naznanili, de naj se serbski jezik koj za opravični jezik polka rabi, in de naj se ta sklep naznani deželni vojaškemu poveljništvu v Banatu. Ta sklep se je od zdajniga poveljnika polka, četnika Egg vsim kompanijam 28. augusta naznanil, in potem takem se v petrovarazdinskem polku v javnih opravih serbski jezik rabi.

Česka. 12. t. m. je bil drugi predposvetovavni zbor v zadevah českiga narodniga glediša. Gospod Trojan je sejo odperl s prednašanjem njegoviga naznanila na c. k. deželno poglavarstvo čez volitev družbenih udov, v prvi seji predloženo, kakor tudi z prošnjo na c. k. deželno poglavarstvo, de bi v prid te zadeve doneske na kmetih zadevajoče c. k. vradnije nabirale, kar se je že večkrat pri nabirkah za javne namene dovolilo. Potem se je osnova družbenih postav, storjena od gospoda Trojana, Piceka in Jungmana, prebrala, in posvetovala. Doneski se bodo 4 leta zaporedama nabirali do konca leta 1853, in ako bi bilo še potem potrebno, bi se smelo pobiranje podaljšati. Potem se je nasvetovalo ožji odbor sestaviti iz eniga predsednika, dveh namestnikov, eniga opravnika, dveh tajnikov, eniga denarničarja, arhivarja in pisarja. Ta predlog je bil poterjen. Volitev ožjiga odbora je le za eno leto veljavna in vsako leto mesca septembra se bo volitev ponovila. Ožji odbor se ima iz dvanajst udov sestaviti. Vsi udje so neplačani razun pisarja, kterimu se bo za opravila primerna plača dala. Posebno imenitno je bilo posvetovanje, kako bi po deželi zaupni možje doneske z posebno dobrim vspeham nabirali. Potem se je sklenilo vse posvetovanja očitno naznaniti, vse doneske in daritelje zapisati. Po poterjenju in prenapredbi postav so se odborniki volili. Enoglasno je bil gospod Palacky za predsednika, gospod Trojan za opravnika, gospod Picek in Jungman za tajnika, gospod knjigoteržec Riwnač za denarničarja in c. k. dvorni svetovavec vitez Sacher-Masoch z gospodama dr. Horaček in Nowoty za uda ožjiga odbora zvoljen. Volitev obeh namestnikov in drugih devet odbornikov se bo tistikrat zgodila, ko se bo društvo popolnoma vstanovilo. S tem se je končalo posvetovanje, ki je cele štiri ure terpelo.

Slovaška. Iz Presburga se piše, kako verlo se obnaša tamošnji šolski ogleda dr. Kozaček. On ve dobro, kaj je novi Avstrii potreba. On je pravičen za Slovane kakor za Madjare, vrvnuje gimnazije po potrebi prebivavcov. Ako bi ta mož svoje delo zapustil, kakor se pripoveduje, de je v drug kraj poklican, bi bilo zlo škoda zanj.

Sedmograško. „Siebenbürger Bote“ pravi: Dunajski časopisi so pred nekterimi dnevi prinesli novico, de je popisovanje v Erdelju dokončano, in so tudi število prebivavcov vsake narodnosti naznanili. Mi zamoremo za gotovo naznaniti, de popisovanje še do današnjiga dne ni končano, de toraj tudi še ni mogoče razmer prebivavcov na Sedmograškem naznaniti. Do zdaj se je 308,366 oseb popisalo, med kterimi je: Valahov 172,973, Madjarov 55,119, Saksov 44,425, Szeklerjev 17,468, Ciganov 13,494, Judov 2254. Ostali so Gerki, Armenci, Serbi, Čehi itd.

Tuje dežele.

Turška Serbska. Serbski knez je razne kraje Serbskiga obhodil. Zdi se, de zato, de bi se bil prebivavcem prikupil, ker, kakor se sliši, se neka stranka na tihem trudi, vlado prekucniti, in kneza Aleksandra umoriti. Že o Velikinoči se je kaj taciga pričakovalo, al novi paša in povzdignjenje Aleksandra za pašata treh konjskih repov in obljava sultanova, de mu bo z vso močjo pomagal, ako bi mu nevarnost žugala, to je vstajo zaterlo.

Bosna. „Narodne Nov.“ pišejo: Iz bosniske meje smo zvedili po privatnem pismu, de gre Omer paša z 4000 vojaki v Krajno nad vstajnike, ki so se — njih 6000 na število — pod Biščem utaborili.

Za kristjane še ni nič družiga storjeniga, kakor golo obetanje!

* Gospod Atanacković, avstrijski konzul za Bosno je že v Sarajevo prišel. Turki v Krajni nočejo carskiga fermana spoznati in se hočejo v Bihaču upreti. Omer paša pa jim ostro žuga in hoče na vsako vižo, de se prenapredbe v življenje vpeljejo; on ne bo jenjal, ako bi bilo tudi potreba terdnjavo Bihač razdjati. Glavna moč Omer pašata bo ostala v Sarajevem združena, kar bo kristjane hudo zadelo, ker bodo morali vojake sami kristjani pod streho vzeti, ker koran ne pripusti v turške hiše vojakov vkvartirati, ki pravi: „V eni hiši ne smete dve družini, ki niste po kervi v zlahti, stanovati“. Tega pravila se terdno deržaje so Turki kristjane iz hiš zapodili in njihno orodje iz hiš zmetali. Kristjani bodo morali pod milim nebam čez zimo ostati. (Srb. Nov.)

* Iz Sarajeviga se piše od 6. septembra v „Reichszeitg.“ sledeče:

Omer paša je 1. t. m. svoje ležiše pri Travniku zapustil, in se napotil skoz Jaico, Banjaluko v Pridor. On upa z vstajniki, ki se tam znajdejo, kmalo svojo reč poravnati, in v enem mescu se spet v Sarajevo verniti. Ker se v javnih listih vedno krivo pripoveduje od njegove rojstne domovine, vam hočem naznaniti, kar sim iz njegovih lastnih ust slišal. On sam je rekel, de je doma v Jesenici poleg Plaškia v ogulinskem polku. V Gospiću je bil izrejen, kjer je bil tri leta pri zidarstvu v službi. On je bil potem četniku Kneziću, ki je, ni še davno, v Senju umerl, pridano cesto čez Velebit speljati. Ko postane častnik, gre v Turčijo sreče iskat, ker je njegov oče — častnik — iz službe odstavljen bil. Mladost, lahkomiselnost, častilakomnost in želje po slavi so ga iz njegove domovine speljale. On si ni nikdar mislil, de bo na tako visoko stopnjo prišel. On vroče in z odkritoserčno ljubeznijo na svojo domovino misli, poprašuje po častnikih, ki so mu znani, je ponižen, zlo ljubeznjiv mož.

C. k. avstrijski konzul se je — ker je sedež bosniškiga deželnega poglavarja v Sarajevem — tudi tje podal, kjer že nekatere dni stanuje. Pred mestom na griču leže ostali vojaki Omer pašata; njih je nekoliko čez 3000. Skorej vsi imenitniki Bosne so še v Sarajevem zbrani.

Bulgarska. V „Wanderer“ se iz Carigrada od 26. pr. m. glede pomirenja poslednje bulgarske vstaje sledeče piše:

Zdaj vam zamorem za gotovo naznaniti, de so pri pomirenju Bulgarov Serbi, posebno pa Poljaki Omer pašatu mnogo pripomogli. 600 Poljakov je bilo pri njem, še mnogo več jih je pa v Šumlji bilo. Z njimi je hodil Omer paša po deželi, onž so bili, ki so prebivavci umirili, pa ne na tako vižo, kakor se do zdaj misli, ampak z močjo govora in prepričanja. Omer paša je terdno sklenil sultanove naloge doveršiti in Bulgare umiriti. Turci bodo pokorjeni zavolj nečloveškiga rovnanja z Bulgari. Turska vlada hoče samovolji mejo postaviti in se sama trudi boljši naprave na Bulgarskem vstanoviti.

Nemška. Bitva med Danci in Schleswig-Holsteinci se je unela. Holsteinci so Eckenförde posedli, Danci so se v Misunde obrnili. Blizu Friedrichsstadta, pripovedujejo Angličani, ki so na parobrodu v Hamburg prišli, de so vidili velik ogenj in čuli topove grometi. Willisen se je v Misunde za Danci napotil, Danci so ga pa zagrabili in nazaj zapodili. On se je umaknil za Eckenförde. Holsteinska armada je Eckenförde zapustila iz se spet na prejšno mesto umaknila.

* 10. t. m. na večer se je v Hanoveru več trum zbralo in so z vpitjem, žvižganjem in kletjem Haynau-a klicali. Mestna straža je trume razgnala. Pa kmalo so se spet zbrali pred stanovanjem barona Haynau-a in enake reči počenjali; treba je bilo z orožjem mir storiti. Zavolj takih prigodb se je baron Haynau naprej podal.

* Deržavni general prokuratur v Kaselnu je tri ministre: Hassenpflug-a, Haynau-a in Baumbacha zatožil, ker so samovoljno ravnali, in postave, ktere so sami dali, prelomili. Vlada se je, kakor se sliši na Bavarsko obrnila, in tamošnjo vlado za pomoč prosila. V deželi se je obsedni stan razglasil. Gosposke se vedno bolj terdno zoper ministerstvo uperajo.

„Mestno svetovavstvo je 8. t. m. sledeči razglas dalo:

Deržavljan! Naša domovina je od véera j v obsednem stanu. Mi pa smo se ministerstvu uperli, ker prebivavci niso ničesar zadolžili, de bi se bilo smelo kaj taciga storiti.

Deržavljan, Mi zaupamo Vašimu doskušeni mu čutu za red in postavo!

Hodite zanaprej kakor do sedaj po postavni poti, potem ne bo, tega smo gotovi, sedajni, vesolni domovini nevarni stan dolgo terpel.“

* Telegrafsko naznanilo pove, de se bo 6 bataljonov Hanoverancov na mejo Hessen-a postavilo. Knez iz Hessen-a je 13. na večer v Hanover prišel. Kmalo za njim sta prišla Baumbach in Haynau. 14. so se pa vsi trije v Köln podali. Knez se je eno uro s kraljem pogovarjal.

* V poslednji bitvi so Holsteinci 250 mož zgubili, ki zdaj v Wittensee stoje, pričakuje se, de se bodo zdaj in zdaj spet zgrabili.

* Iz Altone se piše v „Reichszeitg.“ de se je 13. t. m. ob treh zjutraj bitva med Danci in Holsteinci pričela. Holsteinci so Eckenförde posedli. Danski tabor pri Cosel-u je pogorel. Desno krilo Holsteincov stoji pri Missunde, — levo se je pomaknilo skoz Fridrichsstadt v Husum. Takraj Schlei so Danci iztirani, unekraj so rove naredili; 36 vjetih so na večer v Glückstadt pripeljali.

* Poslednje novice iz Schleswig-Holsteina naznanijo, de je glavni stan holsteinske armade spet v Rendsburgu, armada stoji spet na ravno tistem mestu, kakor je stala pred 12. V Eckenförde so Danci tako streljali, de so ga Holsteinci morali zapustiti, in pravijo, de so ga že spet Danci posedli. Samo proti Missunde so se holsteinske predstraže naprej pomaknile, med tem ko so se Danci, ker jim je ležiše v Coselu pogorelo, v Danevirke umaknili.

To je izid bitve, ki so jo s tolikim zaupanjem pričeli.

Ali so se peljali vojaki le na ogled? Ali so poskusili Dance čez reko Schlei vreči, kar so se zastoj prizadevali? Za prvo je bila moč prevelika, za poslednje premajhina. Vedno se Nemci upajo, de se bodo z noviga armadi sprejele in to dvomljivo reč razločile. Nobeden ne zapopade, čimu je vedno to posamezno bojevanje, ki družiga ne stori, kakor de se ljudje more.

Laška. Sliši se, de se bo sardinski pooblastenec, Pinelli iz Rima na Sardinsko vernil, ker se papž z njim v nobene pogovore ne spusti, dokler nadškofa Franzoni-a turinska vlada ne oprostí in sikardiške postave ne prekličé.

Podonarske knezovine. Popotniki, ki so iz Moldavskiga prišli, pripovedujejo, de ruski vojaki dve uri od Fokšana proti Azudu na velki cesti baterije in rove delajo. Rovi in baterije leže na bregu Putne. Ruski vojaki v Bukarestu so se v ležiše pri Kolentini podali; ako bodo pozimi v glavnem mestu ostali ali ne, še ni gotovo.

Razne naznanila.

— Goveja kuga se je tudi v pruski Silezii prikazala in sicer na meji Avstrije. Toraj se je potrebno storilo, de se kuga ne bo čez mejo razširila.

— V Stonji se je spet potres pričel. Ena hiša se je pri enem potresu sosedla, ko so ravno nje prebivavci zunaj nje v senci pod drevesam sedeli.

— V saboto teden so se v Pragi posvetovali zavolj zidanja českiga narodniga glediša. Sklenilo se je več oseb povabiti k pristopu v društvo. Društvene postave sestaviti, so bili zvoljeni: gospod Trojan, profesor Jungman, in vrednik Picek. Kje de bo glediše stalo, od tega se nič ni govorilo.

— V Pragi kolera vedno bolj ponehuje. Od 1. do 8. t. m. jih je le 11 na novo zbolelo. Vsih kolere bolnih je bilo 29. Od teh se jih je 15 ozdravilo, 8 jih je umerlo, 6 pa še bolnih ostalo.

— Sliši se, de je gosposka zapazila, de se je zlo veliko pisemskih mark ponaredilo.

— Na Semeringu je kolera pojenjala, delavcov je vsih skupej za to boleznijo 87 zbolelo, 47 se jih je ozdravilo, 40 pa jih je umerlo.

— Djakovarski in Sremski škof Jožef Juri Strossmayer bo 29. t. m. svoj slovesni vhod v Djakovu imel, h kateri slovesnosti on vse svoje osebne prijatelje, kakor tudi v obče domorodece povabi.

— Iz Semeringa se piše, de kolera tam pojenjuje. Pričakovati je, de se bo delo, kjer se je opustilo, še ta mesec spet pričelo.

— Starosta literature česke Pav. Šafarik je bil 7. t. m. z redam Franc Jožefa obdarovan.

— Novo izvoljeni diakovarski škof, gospod Jožef Strossmayer je bil 8. t. m. na Dunaju po papeževem poslancu slovesno za škofa posvečen, ki se bo kmalo v svojo škofijo podal.

— Iz Dobromila, sanoškiga okrožja se piše v „Ab. d. W. 'Z.“ iz popolnoma verjetniga vira:

Bil sim 31. julija popoldne ob 1 uri v gojzdu, kjer sim imel opravke. Hudo bučanje od izhoda in težka nevihta od zahoda sta me opominjala se domu verniti. Bil sim precej globoko v gojzd zašel, ko sim zagledal od juga proti severju smreče vejice od vetra nositi, ki so na tla padale. Ko kviško pogledam, vidim zlo visoko v zraku ne le vejice, ampak tudi smreče verhe z neizrečeno hitrostjo se naprej poditi. Tedaj se mi je zdelo, de je poslednji čas, gojzd zapustiti. Hitro sim stopil in komaj pridem na polje, ko vidim gojzd se podrobili.

Kar je ta nevihta zadela, je v malo trenutkih vse pokončala, ktero je ogenj spremljeval. Memo vasi Sopotnik je divjala in eno hišo dosegla, ki je bila naenkrat vsa v ognju, tako de so nje prebivavci komaj skoz oknase rešili. 4 poslopja, ki so zraven te hiše stala, je nevihta poterla, les je 50 do 70 sežnjev daleč vergla. Celi Cezcerynski gojzd je 20 do 50 sežnjev na široko pokončala.

Take prikazni so gotovo pri nas, posebno ako jih ogenj spremlja, zlo redke.

— V Ljubljani se kalvinsko-luteranski tempelj, kterimu bota tudi stanovanje za pastorja in šola perdjana, urno zida. Vsih protestantov na Krajskim je 100—115 oseb, kterih na Ljubljano s stanovitim prebivanjem 40—44 in na deželo 8, in z nestanovitnim prebivanjem na Ljubljano 44—48 in na deželo 9—15 razpade. Podmojstri (kseli), ki vedno prihajajo in odhajajo, se tukaj ne smejo šteti. Celih rodovin (familij) je komaj do 10 protestanskih, kterih v Ljubljani s stanovitim prebivanjem 3 in na deželi 1—2, in z nestanovitnim prebivanjem v Ljubljani 5—6 in na deželi 1—3 živi. (Danica.)

— Iz Tarnopola se v „Czas“ piše od nove strašne nesreče. 30. pretekliga mesca se dvigne kmalo popoldne v Kokutkoveah, majhni vasi, kake dve mili od Tarnopola velik vihar, kakorsniga še nikdo tukaj ni doživel. Tri ure in pol na dolgo se je voda v potokih iz neba ulila in divjošumeči valovi so vse, kar so zadeli, saboj odnesli. Nič ni moglo valov overati; tisučletne hraste so z koreninami vred iz zemlje stergali. Vse, vse je bilo plen povodnji. Rešiti kaj, je bilo zastoj. Iz hiše nobeden ni smel, ker bi ga bila voda odnesla. Po tej žalostni dogodbi so najdlj deset let stariga fanta v nekem vertu mertviga, dveh drugih otrok iz vasi in nekoliko drugih iz druge vasi ne najdejo več; povsod leže na kupu krave, konji, ovce in druge reči z peskam ali skalovjem zasute. Polje je vse končano, ne ve se, kje je bila popred njiva.

— „Vid. Dennik“ naznani, de je profesor Macenauer iz Berna v Brezlavo poklican za profesorja slovanskiga jezika in literature, kjer je popred Čelakowski bil.

— Nesreča, ktera je mesto Krakavo zadela, je tudi unekraj morja pomilovanje našla. „Morning Post“ od 22. augusta naznani poziv krakovskiga odbora na vse ljudoljube, pomagati nesrečnim prebivavcem Krakave, in kliče britiškimu narodu, de najpomaga. Gospodi Henry Hall in tovarši so naznanili, de hočejo doneške v ta namen zbirati, in so si prizadevali, ta poziv v angleške in šotiske časopise vrniti in ga v kamnotisu bogatim kupcam v Londonu poslali.

— Na celem Avstrijskem je že okrog 10,600 žandarmov.

— Vse šole v Ljubljani, bogoslovske, latinske (gimnazialne) in ljudske se bodo mesca oktobra začele, in sicer tako, de bo prve tri dni imenovaniga mesca zapisovanje šolcov in tretji dan ravno tega mesca tudi velika maša za pomoč sv. Duha; četrtega pa t. j. v petik po sv. Mihelu se homo sošli pervikrat k učnju v šolo.

Narodska Epepea Serbov.

(Iz nemškega.)

Gospej v. M. od Dr. Siegfrieda Kapperja.

(Dalje.)

Caru Lazarjeva ljubezen ni odšla i lahko je spoznal, da ga ravno ona k hrabrosti nar bolj naganja. Kako bi bil drugači mladenič brez starišev na naj lepšo divico dežele upati smel? „Znam da ljubiš!“ pravi Lazarju. Vidim rad da bi svojemu sercu blago divico zbral. Teško bi mi bilo mojega Lazarja z delavko ali govedarico oženiti, jaz iščem dobrih prijatlov, kateri bi z mano hladno vino pili. Jug Bogdan je ponesen, je v Arkanii bogat, i moder; njegovih sinov želje so visoke. Zaludo (zastonj) snubiš ljubezen hčere, ako nisi očetove prijaznosti že usnubil; kadar se boš njemu prikupil, potem ti hočem jaz Milico prositi.“ Opaše mu svoj lastni, dragi meč, tisti meč, s katerim je on v Albanii enkrat mahal, ga blagoslovi, i Lazar se opremi v prvi boj.

V bitvi je Lazar zmirom na strani stareca junaka, i ta pravi po dobljeni zmagi, da bi nikdar ne bil verjel, da bi se k devetimi viharjem svojih sinov še deseti najdel. Jug imenuje v zboru junakov mladega Lazarja verlega, vsacega moža vrednega junaka.

Car Dušan ima eno deželo več i enega mogočnega sovražnika manj. Napravi v nedeljo v Prizrenu slavno pojedino zmage. Danas misli Jugovo hčerko za Lazarja snubiti, ako bo vidil, da se mu je Lazar prikupil. Lepe ure jutra pred sv. leturgijo (mašo) voli Jug v lov obrnuti. Dušan sam, devet Jugovičev i sto sokolonosov odide v lov. Lazar pa po vsi sili koplje i orožje i deset sokolov Jugavih nosi. To poželenje hrabrega junaka, zmagovavcu čast skazati, Jugu dopade. Lazarja imenuje dvojnega junaka, zato ker je ponižen. Lov so lovili po gori zelenoj že nektero uro; pa ne zverine ne tiča vgladati ni danas v gori. Mirno se pripogibljejo veje, nobena perut, nobena sapa ne zasumi. Visoko v gnjezdih tiče prepevajo, pa nikjer ni nobenega v zraku.

Skrit stanuje še volk v svojem berlogu, lesica v svoji luknji i kuna v svojem duplu. Le k bregu mirno tekoče reke so prišli jeleni, hladne vode se napit. Pa glej čuda. Scer tako plahi i boječji se danas še bojnih trobent ne vstrašijo, ampak gledajo prijazno i pobožno bez straha lovec i hertove.

Osupljen praša Jug svojega pratitelja, (spremljevalca) kaj to pomeni. Ali je zverina pomerla, ali je očarana? „Ni pomerla ne očarana!“ Lazar odgovori, „le Bog te varje da duše ne zgrešiš, zato ti je zverino poskril. Nedelja je. Ni živali, da bi danas zavolj ropa berlog popustila. To vidiš tudi pri jelenih, da tudi jelenom je to znano, za to se danas lovčeve pušice ne ustrašijo. Mislim da bolje storiš, ako se koj verneš, da se v ljudstvu enkrat ne preprega: Jug je bil bolj divji od zverine, manj pobožen od jelena v gori.“ Vsramoten verne Jug svojega belega zrebca; ves lov gre za njim iz lova v cerkev i potem k pojedini. Lazar je Jugu visoko čednost kersčanske pobožnosti učil, čuti se hvaležnega za obvarovanje veliciga greha i za moder nauk.

V belem dvoru sedi Car z Jugom i devetimi Jugoviči, rujno vino v polnih časih gre okrog. Car popraša starega prijatla Juga: „Povedi, kaj ti je vunder naj ljubšega v življenju, i kadar bi se ločiti moral, v čigavih rokah bi leto nar raji pustil?“

„Nar više cenim svojo slavo junačko, pravi Jug, i kadar umerjem je ta slava posestvo ljudstva, iz kterega sim rojen; potem pride truma mojih devet sinov. Enako junaški slavi i svojim sinovom čislam svojega naj mlajšega otroka, svojo hčerko Milico, i ako bi bilo umreti; dvakrat bi rad v jamo stopil, ko bi hrabrega i dobrega junaka moža imela; junaka kakoršen junak biti mora, enako hrabrega i ponižnega, enako pobožnega i starost spoštljivega.“

Vidite li moja bračo krasna!
Vidite li kako knjiga kaže:
Nastanuče posljednje vrijeme
Nastanuče ovce i vsenice
I u polju čele i cvijeta
Kum će kuma po sudu tjerati
A brat brata zvati po megdanu.“

Kje se bo tak junak dobil v hudobnem času? Kralj da svojemu ljubemu Lazarju znamenje, ta hiti iz stanice, se kmalo zopet verne, pred Bogdana stopi, mu vina iz tako krasne kupe poda, iz kakoršne še noben junak ni pil.

„Ta kupa, Carovo darilo, je edino drago moje imetje. Vzemi jo od mene, naj manjšega. Naj se ti skaže, da ni še vsa pobožnost, ljubezen i spoštljivost zginula iz zemlje; še so moži modrosti prijatli, i še bodo dokler boš Ti na zemlji; še imate slava i hrabrost svojo veljavo, dokler tvoji sinovi meče nosijo, še spoštljivost starosti ni zginula dokler ti sme Lazar služiti; še so junaci, kterih serca se v čisti ljubezni unemajo, kterih roka bo žensko varovati znala, dokler bo Milica plačilo take ljubezni.“

Lazarju od Milice govorečemu se oko uname i njegove besede nadušeno teko.

Starec dvigne ponujeno kupo, pa vundar se obotavlja spiti jo.

„Ne obotavljam se, ker tvojega darova uzeti ne mislim, ampak ker premišljam s čim bi te daroval. Ti dopade moj konjic, ki je belji od snega, hitreji od pušice? Tri tovore blaga je med brati vreden! Ti dopade moj hadjar, tri gradove vreden, ki bi kralju v slavo bil? Ali ti dopade moj pojas? Vsaki kamen v njemu je dva vinograda vredeni dve kleti hladna vina. Ti je jedno premalo, vzemi vse troje, ali imenuj ako ti kaj družiga dopade, kar tudi želiš, prisežem da bo tvoje!“

Potem mu Car v besedo seže:

„Naj vzame Lazar, kar mu ti ponujaš, konja pa ne v boj opremljenega, ampak s kitami i rožami ovenčenega, da bo vabil svate; orožje, pa ne da bi zmagoval sovražnika, ampak pri svatbi ž njim na kupe terkal; pas, pa ne da bi meč na njemu nosil, ampak v ljubeznjivem objetji od nar ljubše devici razpasati! Ker pa k vsemu temu tudi nevesta gre, vedi da Lazar nič manj ne želi, kakor tvojo milo hčerko Milico!“

„Nazaj pade Jug v svojem sedežu, njegovi sini zahrume kakor devet splašenih jastrebov, v divji jezi potegnejo svoje silne meče na Cara i na Lazarja.“

Prosi Jug svoje sinove: Nikar sinci, ako Boga znate!

Vzame v roko bukve staroslavne, jih poprašati kaj će i kako će.

„Milica je sojena Lazarju, preden sim bil jaz i preden vi rojeni: gospodar bo sluga po bogoslužnih delih, očeta bo pustilo dete, zlahno trumo bratov sestra, slugi v ljubezni zvesta biti! Blagor nam! v jasnem blisku vidim zvezde nad glavama niju, združene v slavno krono

Na Lazaru ostanut' će carstvo

Sa njome će carovati Lazo

U Kruševcu kod vode Morave.“

Še dolgo sedi Car z Jugom i njegovimi sinovi i se veseli hladna vina; Lazar pa ne praša ak sedijo, in ne praša kdo bo točil vina, od Prizrena hiti siv sokole, ide k Milici z leto novico.

(Dalje sledi.)

V poterjenje

moram reči, da sim iz Dunaja privatno pismo dobil, da naj se proti rabi besed „županija“, „nadžupanija“ itd. postavim. Ker pa sim menil in še danes menim, da je bilo v pismu dovolj jasno dokazano, da besede niso bile ravno srečno nasvetovane, in ker si nikdar nisim mogel misliti, da bi besede dunajskega dopisnika zamogle koga razžaliti, sim jih dal natisnuti, kakor so v pismu stale. Prepričal sim se pa, da se jih je gospod nasvetovavec preostro k sercu vzel. Ako iz besed „to je sosebno žalostna zmeta“ sklene, da je „zmotnjavec“ imenovan, bi rekel, da predalec gre, ker zmoti se še vsak človek včasih, akoravno se zavolj tega še „zmotnjavec“ ne imenuje. Toraj mirno, če hočemo kam priti in kaj doseči. Tirjati pa novo ime za „Bezirkshauptmann“ nasvetovati, menda ni treba, dokler je staro naj boljše.

Slovstvo in umetnost.

Česki pesnik Wacek Kamenicky bo predstavljene sonete Petrarka na svitlo dal. Prav izverstvo so menda predstavljani.

* Kristofu Kolumbu se bo — čas je že — spominek na Španskem postavil.

* Nova kazenska postava se že v česko prestavlja. Gospoda dr. Strobach in Erben se posebno pri tem trudita.

* Na Ruskem izhaja zdaj 154 občasnih listov, med temi 64 v Petrogradu, 13 v Moskvi, 5 v Odesi, 22 v nemških deželah, 50 v drugih krajih deržave. Med njimi je 108 ruskih, 29 nemških, 8 francoskih, 1 talijanski, 5 poljskih in 3 letiški.

* Ravno se tiska pri žl. Kleinmajerju slovenski kolendar za leto 1851. Spisal ga je znani slovenski rodoljub in pesnik gospod Miroslav Vilhar. Razun navadnih reči nam posebno nježne pesmice dopadejo, ki imajo naslove vsih dvanajst mesecev. Ze zavolj teh pesmic je vreden, de si ga vsak domorodec oskerbi.

* V tiskarnici Fr. Zupana v Zagrebu se tiska knjiga pod naslovom: „Glavne čerte književnosti serpske“ od dr. J. Subotića; tako naznani „Vidensky Dennik.“ Kar je nam znano je prišla pretekla dni nemška knjižica od dr. J. Subotića na Dunaju pri Albertu Wenediktu na svitlo pod naslovom: „Einige Grundzüge aus der Geschichte der serbischen Literatur.“

Oznanilo začetka

podkovijske in živinozdravniške učilnice v Ljubljani.

Začetek učilnice za prihodnje leto bo 7. dan prihodnjiga mesca kozoperska, to je, v ponedeljek po roženkranski nedelji. Zapisujejo se učenci, ki hočejo to učilnico obiskati, 2 ali 3 dni pred začetkom, na spodnjih Poljanah v podkovijski šoli.

Vsi učenci se razdele v 2 versti. Eni so kovači, drugi pa ne. Samo za podkovstvo terpi poduk 6 mesecev; kdor se pa družih živinozdravniških vednost naučiti hoče, hodi 10 mesecev v učilnico, tako de je konec maliga serpana tudi konec šolskiga leta.

Vsak, ki hoče prihodnjic pravico kovaskiga mojsterstva na Krajnskim zadobiti, se mora, kakor je tudi v družih deželah predpisano, s pismam (patentam) skazati, de je to Ljubljansko ali pa kakošno drugo enako učilnico obiskal, ki ima oblast, take pooblastivne pisma učencam dajati. Kovačam, ki tedaj hočejo prihodnjic mojstri biti, je tedaj potreba, v ti učilnici se umniga podkovstva zdravih in bolnih kopit učiti.

Kdor kovačev tedaj hoče v to učilnico vzeti biti, se mora skazati: 1) de se je pri kakšnim kovaču že kovaštva izučil, 2) de zna v domačim jeziku brati in pisati, in 3) de je lepiga zaderžanja.

Kdor se pa scer kmečkiga ali kakiga družiga stanu hoče v živinozdravniških vednostih podučiti, se mora skazati: 1) de zna v domačim jeziku brati in pisati, 2) de je nar menj saj 18 let star, 3) de je lepiga zaderžanja, in 4) terdne in močne postave.

Jemljejo se pa v to šolo ne le Krajeci, temuč tudi iz vsake druge dežele, de učenec le slovenski jezik razume.

To učenje ne prizadene velikov stroškov, zato ker je ves poduk brez plačila. Le za to je učencu skerbeti, de se k večimu skozi 10 mesecev v Ljubljani preživi.

Župani po deželi! prizadenite si, de pošljete iz svoje županije brihtne mladenče v to učilnico, de boste imeli potem dobre kovaške mojstre, v potrebi umne pripomočnike v boleznih in porodih živine, in pa zanesljive mesogledce, če zato postavljenih zdravnikov manjka.

Vodija podkovijske učilnice in živinozdravnišnice krajnske kmetijske družbe.

V Ljubljani 5. kimovca 1850.

Telegrafiško kurzno naznanilo deržavnih pisem 18. Kimovca 1850.

Deržavne dolžne pisma po 5 od 100 (v srebru) 96 1/2
» » » » 4 1/2 » » » 84 1/2
» » » » 4 » » » —

Obligacioni avstrijskih pod in nad Anizo, českih, moravskih, silezkih, štajarskih, kroških, krajnskih, goriskih in dunajske višje kamorne uradnije. (po 4 od 100) — gld.
» 2 1/2 » » — »
» 2 1/4 » » — »
» 2 » » — »
» 1 3/4 » » 35 »

Dnarna cena 17. Kimovca 1850.

V dnarju
Cesarskih cekinov agio (od 100 gold.) 23 1/2 gld.
Srebra » » » » 16 1/4 »